

Bostadsutskottets betänkande**1983/84:21****om energibesparande åtgärder inom bostadsbeståndet m. m. (prop. 1983/84:100 bil. 13)****1 Propositionen**

Regeringen har i proposition 1983/84:100 bilaga 13 (bostadsdepartementet) under litt. B 16 och B 17 (s. 75–83) föreslagit riksdagen att

1. medge att beslut om bidrag till energibesparande åtgärder i statliga byggnader meddelas inom en ram av 90 000 000 kr. under budgetåret 1984/85,

2. under elfte huvudtiteln för budgetåret 1984/85 anvisa

a. till Information och utbildning m. m. ett reservationsanslag av 182 675 000 kr.,

b. till Bidrag till energibesparande åtgärder inom bostadsbeståndet m. m. ett reservationsanslag av 500 000 000 kr.

2 Motionerna

I detta sammanhang behandlas motionerna 1983/84:

923 av Ulf Adelsohn m. fl. (m) vari såvitt nu är i fråga hemställs

(11) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande en omläggning av energisparlånssystemet,

1366 av Marianne Karlsson (c) vari – med hänvisning till motion 1983/84:1365 – hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att lån och bidrag som ges till energibesparande åtgärder bör ges i proportion till förväntat energisparande, oberoende av det slags åtgärd det gäller så att låne- och bidragsneutralitet uppnås på marknaden,

1368 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari – med hänvisning till motion 1983/84:1367 – såvitt nu är i fråga hemställs

(2) att riksdagen hos regeringen hemställer om åtgärder för att restriktionerna beträffande direktverkande elvärme fullföljs.

1976 av Rolf Dahlberg m. fl. (m) vari hemställs

1. att riksdagen beslutar att Bidrag till energibesparande åtgärder inom bostadsbeståndet, B 17, skall upphöra från den 1 juli 1984,

2. att riksdagen beslutar att till Bidrag till energibesparande åtgärder inom bostadsbeståndet för budgetåret 1984/85 utbetala högst 650 000 000 kr.,

1977 av Rolf Dahlberg m. fl. (m) vari, såvitt nu är i fråga, hemställs

(3) att riksdagen beslutar att under B 16, Information och utbildning

m. m., för budgetåret 1984/85 anslå ett i förhållande till regeringens förslag minskat anslag med 182 milj. kr.,

1985 av Pär Granstedt m. fl. (c) vari hemställs att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa om nya regler beträffande undantag för särskilt energisnåla hus från förbudet mot direktverkande elvärme, i enlighet med vad som anförts i motionen,

1999 av Kjell Mattsson m. fl. (c) vari, såvitt nu är i fråga, hemställs

(7) att anslaget under B 16 Information och utbildning reduceras med 18 355 000 kr. till 164 320 000 kr.,

2004 av Mona Sahlin (s) vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär en översyn av normer, föreskrifter och tillståndsgivning/anmälningsplikt vad gäller användning av värmepumpar,

2006 av Margit Sandéhn (s) vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ansvarsfördelningen m. m. avseende utbildning för yrkesverksamma på energiområdet etc.,

2113 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp) vari, såvitt nu är i fråga, hemställs

(2) att riksdagens beslut om ett bostadsförbättringsprogram upphävs (yrkandet behandlas i den del det berör frågan om energibesparande åtgärder i bostadsbeståndet),

2469 av Ivar Virgin (m) vari – med hänvisning till motion 1983/84:2468 – hemställs att riksdagen hos regeringen anholder att vid energirådgivning värmepumpens goda miljöegenskaper skall framhållas.

3 Utskottet

3.1 Mål för energisparverksamheten i byggnader m. m.

Riksdagen lade våren 1981 fast ett mål för energisparverksamheten i byggnader m. m. (prop. 1980/81:133, CU 37). Målet innebär bl. a. att verksamheten riktas in på att minska den årliga energianvändningen i byggnadsbeståndet med ca 48 terawattimmar (TWh) brutto fram t. o. m. år 1988. En mindre del av besparingen kunde dock komma att falla på tiden därefter. Inom det s. k. konverteringsprogrammet främjas en övergång från olja till andra energislag. Energihushållningsprogrammet i byggnader ingår som en del av det samlade energihushållningsprogram som riksdagen beslutade år 1981. En omprövning av detta program avses ske under år 1985. Av budgetpropositionen (bil. 13 s. 72–73) framgår att vissa myndigheter under bostadsdepartementet har fått regeringens uppdrag att utarbeta material som kan ligga till grund för en omprövning av energisparverksamheten i byggnader m. m. En redovisning av uppdraget avses komma att överlämnas till bostadsdepartementet senast den 1 augusti 1984.

Av budgetpropositionen framgår vidare att den totala energianvändningen inom sektorn bostäder, service m. m. enligt preliminära bedömningar kan beräknas till ca 155 TWh år 1983. Bostadsministern anför (bil. 13, s 81) att effekterna av hittills utförda sparinsatser är betydande men att det är troligt att sparandet behöver intensifieras ytterligare för att energisparmålet skall kunna nås inom utsatt tid.

3.2 *Det ekonomiska stödsystemet*

3.2.1 Inledning

Innan utskottet behandlar vad i budgetpropositionen och i vissa motioner anförts om stödsystemet m. m. kan finnas anledning att sammanfattningsvis erinra om gällande ordning samt om vissa tidigare riksdagsbeslut.

Riksdagen beslöt i december 1983 om ett bostadsförbättringsprogram (prop. 1983/84:40 bil. 9, BoU 11). I detta sammanhang behandlas även frågan om utformningen m. m. av stödet till energibesparande åtgärder i bostadshus. Riksdagen beslöt att lån till energisparande åtgärder i bostäder inte längre skall belasta statsbudgeten. Lån för dessa ändamål får sålunda tas upp på den allmänna kreditmarknaden. Statens stöd lämnas numera i form av räntebidrag och särskilt riktade differentierade energisparbidrag. Sådana energisparbidrag kan ges till åtgärder för att förbättra värme- och ventilationssystem, till anordningar för individuell mätning av varmvatten m. m. samt till förbättring av värmeisolering i väggar, fönster och bjälklag. En riktpunkt för bidragsgivningen är att stödet i medeltal skall svara mot 20 % av den normala kostnaden för åtgärderna.

Riksdagen har vidare i december 1983 beslutat (prop. 1983/84:62, NU 9) om bidrag till installationer för uppvärmning m. m. Bestämmelserna som gäller under 1984 innebär bl. a. att till värmepumpar – dock inte till frånluftsvärmepumpar – ett bidrag i vissa fall kan ges med upp till 15 % av investeringen. Vidare kan till vissa elvärmeanläggningar bidrag ges med högst 15 % av investeringen. Till solvärme kan bidrag lämnas med högst 50 % av investeringen.

I motion 2113 (fp) yrkande 2 föreslås riksdagen besluta upphäva sitt ovan refererade beslut om ett bostadsförbättringsprogram. I den del motionerna rör energisparåtgärder behandlas motionen i detta betänkande.

Vad i motionens motivering anförts som stöd för yrkandet sammanfaller i allt väsentligt med vad folkpartiet anförde i sin partimotion med anledning av propositionen om ett bostadsförbättringsprogram. Vad i den senare motionen anförts och föreslagits prövades och avstyrktes av utskottet samt avslogs av riksdagen för ca tre månader sedan. Utskottet vidhåller sitt tidigare ställningstagande om utformningen av ett bostadsförbättringsprogram såvitt gäller energisparstöd för åtgärder i bostadshus. Motion 2113 (fp) yrkande 2 avstyrks i motsvarande del. Nedan behandlar utskottet vissa andra motions-

vis framförda förslag om programmets utformning i vad avser stöd till energibesparande åtgärder i bostadshus.

3.2.2 Anslaget Bidrag till energibesparande åtgärder inom bostadsbeståndet m. m.

I budgetpropositionen föreslås riksdagen medge att beslut om bidrag till energibesparande åtgärder i statliga byggnader får meddelas inom en ram av 90 milj. kr. under budgetåret 1984/85.

Utskottet tillstyrker detta förslag.

Beträffande anslaget Bidrag till energibesparande åtgärder inom bostadsbeståndet föreslås i budgetpropositionen att riksdagen anvisar ett reservationsanslag av 500 milj. kr. för budgetåret 1984/85. Anslagsberäkningen har gjorts med beaktande av behållningen vid utgången av budgetåret 1983/84 på det nuvarande anslaget.

Utbetalningarna av lån och bidrag under budgetåret 1984/85 har beräknats till 1 300 milj. kr. Till övervägande del gäller utbetalningarna beslut som fattats före ingången av budgetåret. Endast till en mindre del kommer anslaget för nästa budgetår att avse beslut om stöd som beslutats under samma budgetår.

I motion 923 (m) yrkande 11 begärs ett riksdagens tillkännagivande om att energisparlånesystemet bör läggas om. Enligt motionärernas mening bör statens engagemang inskränkas till att ansvara för att nödvändigt utrymme på kreditmarknaden står till förfogande för energibesparande investeringar. Samtliga lån och bidrag bör därför enligt motionärerna avvecklas vid halvårsskiftet 1984. I motion 1976 (m) yrkande 1 föreslås att lån- och bidragsgivningen skall upphöra vid halvårsskiftet 1984.

Som framgått ovan skall lån till energibesparande åtgärder i första hand tas upp på den allmänna kreditmarknaden. Vad i motionerna föreslagits är sålunda i stor utsträckning redan tillgodosett.

Vad rör frågan om bidrag finns enligt utskottets uppfattning inte anledning för riksdagen att ompröva sitt i december 1983 fattade och ovan omnämnda beslut. Motionerna avstyrks även i denna del.

I motion 1976 (m) yrkande 2 föreslås anslag till Bidrag till energibesparande åtgärder anvisas med högst 650 milj. kr. för budgetåret 1984/85. Enligt motionärerna kan detta belopp beräknas åtgå för redan beviljade lån.

Endast en mindre del av anslaget för nästa budgetår torde enligt vad ovan anförts komma att hänföras till den bidragsgivning m. m. som avser samma budgetår. Den största delen av anslaget kommer att tas i anspråk av t. o. m. halvårsskiftet 1984 beslutade lån och bidrag. Den beräkning av anslaget för utbetalning av beviljade lån som gjorts i motionen kan utskottet inte acceptera. Även om en viss osäkerhet om takten i utbetalningarna finns får de i budgetpropositionen gjorda beräkningarna anses godtagbara. Regeringens förslag om anslagsberäkning tillstyrks och motionsyrkandet avstyrks.

Med hänvisning till vad i motion 1365 (c) anförts yrkas i motion 1366 (c) ett riksdagens tillkännagivande om att lån och bidrag som ges till energibesparande åtgärder bör ges i proportion till förväntat energisparande, oberoende av det slags åtgärder det gäller. Genom en sådan inriktning skulle enligt motionären låne- och bidragsneutralitet uppnås på marknaden.

Det finns enligt utskottets uppfattning inte tillräcklig anledning för riksdagen att frånga de riktlinjer som f. n. gäller för stödsystemet och som lades fast i propositionen om ett bostadsförbättringsprogram (prop. 1983/84:40 bil. 9). I denna proposition anfördes (s. 46) att systemet med riktade energibidrag borde utformas i avsikt att göra det möjligt att snabbt och fortlöpande anpassa statens insatser inom området så att de stimulerar åtgärder som behövs för att utveckla svensk energiteknologi och dess industriella tillämpning eller för att främja åtgärder som i övrigt är angelägna från samhällsekonomiska utgångspunkter. Denna inriktning är enligt utskottets uppfattning att föredra framför det mera tekniska synsätt som motionären ger uttryck för. Inte minst viktigt är det att stödsystemet utformas så att det bidrar till teknikutveckling samt till att energianvändningen även i fortsättningen inriktas mot minskad oljeförbrukning. Motion 1366 (c) avstyrks med hänvisning till vad nu anförts.

3.2.3 Anslaget Information och utbildning m. m.

Från rubricerade anslag, som är ett reservationsanslag, bör enligt vad i budgetpropositionen förordats bekostas bl. a. utgifter för information och utbildning m. m. som rör genomförandet av energisparprogrammet inom bostadsdepartementets verksamhetsområde. Vidare bekostas utbildningsinsatser m. m. avseende bostadsförbättringsprogrammet från anslaget. Utgifter avseende introduktion av en ny plan- och bygglag bekostas även från anslaget. Under anslaget tas upp medel även för bidrag till kommuner m. fl. för sådan rådgivnings- och besiktningsverksamhet som avser bostadsförbättringsåtgärder och energibesparande åtgärder.

I budgetpropositionen föreslås anslaget anvisas med 182 675 000 kr. för budgetåret 1984/85, varav till bidrag till den rådgivnings- och besiktningsverksamhet som bedrivs av kommunerna m. fl. föreslås anvisas 164 320 000 kr. 18 355 000 kr. har beräknats för information och utbildning m. m. samt till vissa utredningsinsatser, bl. a. för utbildning av länsbostadsnämndernas personal i fastighetsjuridiska frågor med särskild inriktning på småhus.

I motion 1999 (c) yrkande 7 föreslås anslaget minskat med 18 355 000 kr. Motionärerna anser att kostnaderna för information och utbildning får rymmas inom tillgängligt anslag samt att medel för den fastighetsjuridiska utbildningen inte bör beräknas. För sistnämnda ändamål har beräknats ca 350 000 kr.

I motion 1977 (m) yrkande 3 föreslås att den verksamhet som tas upp under det nu behandlade anslaget avvecklas. Anslaget föreslås minska med 182

milj. kr. Såvitt motionen rör delanslaget till information och utbildning behandlas den i nu förevarande sammanhang.

Riksdagens beslut om ett bostadsförbättringsprogram (BoU 11) innebär bl. a. en anslutning till regeringens förslag (prop. 1983/84:40 bil. 9) om att för information och utbildning inom bostadsförbättringsområdet medel skulle anvisas för innevarande år och för budgetåret 1984/85. Riksdagen hade heller ingen erinran mot vad i propositionen förordats om samordning av informations- och utbildningsåtgärderna i vad avser energisparåtgärder med andra bostadsförbättringsåtgärder.

De medel som nu beräknats i budgetpropositionen för nästa budgetår avseende information och utbildning samt för vissa speciella utbildningsbehov, bl. a. för länsbostadsnämndernas personal i fastighetsjuridiska frågor, tillstyrks av utskottet. Utskottet finner det väsentligt att informationsåtgärder m. m. vidtas så att bostadsförbättrings- och energisparverksamheten kan genomföras i enlighet med de intentioner som riksdagen tidigare ställt sig bakom. Utskottet har inte funnit tillräcklig anledning tillstyrka vad i motionerna 1977 (m) yrkande 3 och 1999 (c) yrkande 7 föreslagits om att medel för dessa ändamål inte skulle beräknas. Såvitt rör frågan om medel för fastighetsjuridisk utbildning – en fråga som särskilt tagits upp i den sistnämnda motionen – blir denna beroende av riksdagens beslut senare under våren. I nu förevarande sammanhang bör medel beräknas för ändamålet. Om utskottet beslutar föreslå riksdagen att denna utbildning inte skall genomföras kommer utskottet att föreslå riksdagen en minskning av det nu behandlade anslaget.

I motion 1977 (m) yrkande 3 föreslås att även den verksamhet som avser besiktning- och rådgivningsverksamheten avvecklas. En anslagsminskning om 164 320 000 skulle därigenom bli möjlig.

Med anledning av vad i budgetpropositionen och i motionen i denna del föreslagits vill utskottet anföra följande. Riksdagen beslöt år 1981 (prop. 1980/81:133, CU 37) att bidrag till kommunerna för rådgivnings- och besiktningverksamhet m. m. under vart och ett av budgetåren 1981/82–1985/86 skulle beviljas intill ett belopp av 130 milj. kr. Sedermera har riksdagen beslutat (CU 1981/82:16) att stöd även skall utgå för den rådgivning och besiktning som utförs av de större fastighetsförvaltarna. För innevarande budgetår har anslagits 158 milj. kr. för besiktning- och rådgivningsverksamheten. Det nu i budgetpropositionen föreslagna delanslaget är, enligt vad utskottet erfarit, inte att anse som någon ambitionsökning utan beroende på en allmän kostnadsfördyring. Anslagsposten har räknats upp med 4 % i förhållande till nu utgående anslag. Enligt utskottets uppfattning finns inte tillräckliga skäl för riksdagen att frånträda sitt tidigare beslut om att ett visst bidrag för den aktuella verksamheten inte skall utgå. Utskottet har ingen erinran mot den i budgetpropositionen föreslagna anslagsberäkningen. Motion 1977 (m) yrkande 3 avstyrks i motsvarande del.

I motion 2006 (s) behandlas frågan om utbildning av yrkesverksamma på

energiområdet. Motionären anför att statsbidraget för denna verksamhet kan erhållas från energiverket, planverket och byggforskningsrådet och att medel för ändamålet beräknats både på rubricerade anslag samt på anslaget E 4 Utbildning och rådgivning för att spara energi. Detta anslag faller inom industridepartementets verksamhetsområde. Motionären anför att berörda myndigheter f. n. diskuterar en närmare samordning och ansvarsfördelning avseende utbildningsstödet till energiområdet. I motionen anføres vidare att energiverket bör ha det samlade ansvaret för utbildningsstödet avseende energiområdet medan bostadsmyndigheterna har motsvarande ansvar för den utbildning som närmast berör yrkesverksamma inom främst andra delar av byggprocessen. En sådan ansvarsfördelning är enligt motionären önskvärd men kan innebära att vissa medel avseende budgetåret 1984/85 kan komma att behöva överföras från anslaget B 16 under bostadsdepartementet till anslaget E 4 under industridepartementet.

Motionären begär ett riksdagens tillkännagivande av vad i motionen anförts om ansvarsfördelningen.

Enligt utskottets uppfattning bör resultatet av de pågående diskussionerna avvaktas innan ställning tas till hur ansvaret för utbildningen skall organiseras. En organisation enligt förslaget i motionen förutsätter inte nödvändigtvis den omfördelning mellan anslagen som anges i motionen. Om emellertid en sådan omfördelning bedöms lämplig beträffande nästa budgetår kan denna omfördelning göras av regeringen.

Utskottet anser sålunda att de pågående överläggningarna mellan berörda myndigheter m. fl. bör slutföras inom regeringens kansli innan ställning tas till hur ansvarsfördelningen skall utformas. Enligt utskottets uppfattning möter intet hinder att anslaget kan disponeras för utgiften även av myndigheter utanför bostadsdepartementets verksamhetsområde. Motion 2006 (s) avstyrks.

3.3 Direktverkande el

Beträffande byggnaders uppvärmningssystem beslöt riksdagen våren 1981 (prop. 1980/81:133, CU 37) bl. a. om regler för installation av direktverkande elvärme. Dessa regler som gäller fr. o. m. den 1 januari 1984 och som tagits in i byggnadsstadgan (44 a §) innebär att i en bostadsbyggnad med högst två bostadslägenheter, som är avsedd för annat ändamål än fritidsändamål, inte får användas direktverkande elvärme om det inte finns särskilda skäl. Särskilda skäl föreligger bl. a. för småhus som är energisnålt utformade. Ett småhus anses energisnålt om årsbehovet av elenergi för radiatorer och tappvarmvatten kan minskas med minst 40 % av årsbehovet av elenergi för radiatorerna om byggnaden utförts så att de minimikrav på värmeisolering och luftomsättning som finns i Svensk byggnorm 1975 (SBN 75) uppfylls. Dessa regler har numera förts över till SBN 80.

I motionerna 1368 (vpk) yrkande 2 och 1985 (c) tas upp frågan om

restriktionerna beträffande direktverkande el. I den förstnämnda motionen anförs att restriktionerna beträffande direktverkande el i stort sett är obefintliga då de endast gäller de senaste årens småhusproduktion. Motionärerna begär åtgärder för att fullfölja restriktionerna avseende direktverkande el. I den sistnämnda motionen föreslås ett riksdagens uttalande av innebörden att tillämpningsbestämmelserna bör ändras så att undantag för förbudet mot direktverkande el skall medges om byggnadens sammanlagda energibehov för tappvarmvatten och uppvärmning understeg minimikraven i SBN 75 med 40 %. Inriktningen bör enligt motionärerna vara att kraven i mitten av 1980-talet skärps till att gälla en besparing om 60 %.

Civilutskottet har åren 1981, 1982 och 1983 behandlat och avstyrkt motioner med motsvarande förslag som de nu föreliggande. Vid senaste behandlingstillfället anförde utskottet (CU 1982/83:17 s. 6) att nu gällande regler om vad som skall anses som energisnål byggnad torde komma att ingå i de överväganden som blir aktuella vid omprövningen av energiprogrammet. Som framgått ovan (s. 2) avses en omprövning av programmet ske år 1985.

Vad i motionerna 1368 (vpk) yrkande 2 och 1985 (c) föreslagits kommer att övervägas i samband med omprövningen av energisparprogrammet. Någon riksdagens ytterligare åtgärd med anledning av motionerna kan inte nu anses erforderlig.

3.4 Vissa frågor om värmepumpar

En översyn av normer, föreskrifter och tillståndsgivning/anmälningsplikt avseende användning av värmepumpar begärs i motion 2004 (s).

Enligt miljöskyddslagstiftningen är det sedan den 1 juli 1983 förbjudet att utan tillstånd använda värmepump med en uttagen effekt överstigande 10 MW. För värmepumpar med en uttagen effekt överstigande 1 men inte 10 MW gäller från samma tidpunkt en anmälningsplikt enligt miljöskyddsordningen.

Tillståndsmyndighet avseende värmepumpar med en uttagen effekt över 50 MW är koncessionsnämnden för miljöskydd. För värmepumpar med en uttagen effekt lägre än 50 MW är resp. länsstyrelse tillståndsmyndighet.

I lagrådsremissen med förslag till ny plan- och bygglag (s. 548–549) har tagits upp frågan om prövningsplikt enligt plan- och bygglagen av yttjordvärmeanläggningar eller värmepumpar i allmänhet. I remissen uttrycks viss tveksamhet mot att lägga dessa prövningsuppgifter på byggnadsnämnden, delvis mot bakgrund av att frågan vid tiden för arbetet med lagrådsremissen övervägdes inom jordbruksdepartementet. Dessa överväganden har numera avslutats och resulterat i den ovan angivna ordningen med tillståndsplikt eller anmälningsplikt.

Enligt utskottets mening finns anledning att ytterligare överväga hur normer, föreskrifter m.m. skall utformas när det gäller användning av värmepumpar. Som i motionen anförs finns behov av regler när det gäller

utnyttjande av värmepumpar. Det är också angeläget att samordna och anpassa de olika regler m. m. som torde behövas i sammanhanget. Dessutom bör övervägas lämpligheten och behovet av om det inte också för värmepumpar med en effekt under 1 MW skall erfordras någon typ av anmälningsförfarande. Vad utskottet nu med anledning av motion 2004 (s) anfört om ytterligare översyn av regler och normer m. m. beträffande användning av värmepumpar bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. I detta sammanhang bör också övervägas ansvarsfördelningen mellan lokal, regional och central nivå samt hur ansvaret för ett eventuellt prövningsförfarande m. m. skall organiseras inom kommunerna.

I motion 2469 (m) hemställs att riksdagen hos regeringen skall anhålla att vid energirådgivning värmepumpens goda miljöegenskaper skall framhållas.

Enligt vad utskottet erfarit avser den till industridepartementet knutna energiupphandlingsdelegationen senare under våren 1984 informera företag, vissa fastighetsägare och hushåll om värmepumpar. I detta sammanhang finns anledning anta att även vad i motion 2469 (m) framförts i viss omfattning kommer att belysas. Vidare bör erinras om kommunernas m. fl.:s rådgivningsverksamhet avseende energisparverksamheten.

Den i motionen behandlade frågan beaktas redan och bör komma att ytterligare uppmärksammas. Någon riksdagens åtgärd kan inte anses erforderlig. Motionen avstyrks.

3.5 Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *omprövning av bostadsförbättringsprogrammet* att riksdagen avslår motion 1983/84:2113 yrkande 2 såvitt nu är i fråga,
2. beträffande *beslutsram avseende statliga byggnader* att riksdagen med bifall till vad i regeringsprotokollet föreslagits medger att beslut om bidrag till energibesparande åtgärder i statliga byggnader meddelas inom en ram av 90 000 000 kr. under budgetåret 1984/85,
3. beträffande *omläggning av energisparlånesystemet* att riksdagen avslår motionerna 1983/84:923 yrkande 11 och 1983/84:1976 yrkande 1,
4. beträffande *anslag till energibesparande åtgärder* att riksdagen med bifall till vad i regeringsprotokollet föreslagits och med avslag på motion 1983/84:1976 yrkande 2 till *Bidrag till energibesparande åtgärder inom bostadsbeståndet* för budgetåret 1984/85 under elfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 500 000 000 kr.,
5. beträffande *utformningen av energisparstödgivningen* att riksdagen avslår motion 1983/84:1366,
6. beträffande *anslag till information och utbildning m. m.* att riksdagen med bifall till vad i regeringsprotokollet föreslagits och med

- avslag på motionerna 1983/84:1977 yrkande 3 och 1983/84:1999 yrkande 7 till *Information och utbildning m. m.* för budgetåret 1984/85 under elfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 182 675 000 kr.,
7. beträffande *samordningen av viss utbildningsverksamhet* att riksdagen avslår motion 1983/84:2006,
 8. beträffande *utformning av regler för direktverkande el* att riksdagen avslår motionerna 1983/84:1368 yrkande 2 och 1983/84:1985,
 9. beträffande *översyn av normer m. m. för användning av värmepumpar* att riksdagen med anledning av motion 1983/84:2004 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.
 10. beträffande *viss information om värmepumpar* att riksdagen avslår motion 1983/84:2469.

Stockholm den 8 mars 1984

På bostadsutskottets vägnar

KJELL A. MATTSSON

Närvarande: Kjell A. Mattsson (c), Oskar Lindkvist (s), Rolf Dahlberg (m), Thure Jädestig (s), Knut Billing (m), Bertil Danielsson (m), Birgitta Hambræus (c), Per Olof Håkansson (s), Margareta Gard (m), Kerstin Ekman (fp), Tore Claeson (vpk), Rune Evensson (s), Nils Nordh (s), Lars Andersson (s) och Bengt-Ola Rytter (s).

Reservationer

1 Omprövning av bostadsförbättringsprogrammet

Rolf Dahlberg (m), Knut Billing (m), Bertil Danielsson (m), Margareta Gard (m) och Kerstin Ekman (fp) anser att

dels den del av utskottets betänkande som på s. 3 börjar "Vad i" och på s. 4 slutar "i bostadshus" bort lyda:

Regeringen förelade hösten 1983 riksdagen ett förslag om ett bostadsförbättringsprogram (prop. 1983/84:40 bil. 9). Detta program som bl. a. omfattade ekonomiska stödåtgärder avseende åtgärder i bostadshus kritiserades i folkpartiets partimotion 1983/84:86. I motionen framfördes att det fanns grundad anledning befara att programmet inte skulle ge de incitament som behövdes för att nå det uppställda målet om en förbättring av vissa delar av bostadsbeståndet. I motionen anfördes även att den sysselsättningsökning som enligt regeringens uppfattning bl. a. skulle bli en följd av programmet överskattats och att en bättre utgångspunkt för att förverkliga ett bostadsför-

bättringsprogram hade varit att bygga vidare på det arbete som initierades av den förra regeringen och som innebar att stadsförnyelsekommittén tillkallades. Kommittén fick tyvärr inte slutföra sitt arbete då den entledigades av den nuvarande regeringen.

Vad i motion 86 (fp) anfördes har tagits upp i den nu behandlade motionen 2113 (fp).

Enligt utskottets uppfattning finns goda skäl för riksdagen att nu ge sin anslutning till vad i motionen anförts om att bostadsförbättringsprogrammet i de delar det berör energisparåtgärder för bostäder bör avbrytas vid halvårsskiftet 1984. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. I vad motionsyrkandet rör övriga delar av programmet kommer det att behandlas senare under våren.

dels utskottet under 1 bort hemställa

1. beträffande *omprövning av bostadsförbättringsprogrammet* att riksdagen med anledning av motion 1983/84:2113 yrkande 2 såvitt nu är i fråga som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

2 Omläggning av energisparlånesystemet

Rolf Dahlberg, Knut Billing, Bertil Danielsson och Margareta Gard (alla m) anser att

dels den del av utskottets betänkande som på s. 4 börjar "Vad rör" och slutar "denna del" bort lyda:

Som bl. a. anförts i motion 923 (m) saknas skäl att fortsätta den bidragsgivning som inom ramen för det s. k. bostadsförbättringsprogrammet kan utgå för vissa energisparåtgärder. Energisparinvesteringarna är ofta så lönsamma att det inte finns anledning att genom en statlig bidragsgivning stödja verksamheten. Riksdagen bör ge sin anslutning till vad i motionerna 923 (m) yrkande 11 och 1976 (m) yrkande 1 föreslagits om bidragsgivningen. Detta stöd bör upphöra vid halvårsskiftet 1984. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels utskottet under 3 bort hemställa

- 3 beträffande *omläggning av energisparlånesystemet* att riksdagen med anledning av motionerna 1983/84:923 yrkande 11 och 1983/84:1976 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

3 Anslag till energibesparande åtgärder

Rolf Dahlberg (m), Knut Billing (m), Bertil Danielsson (m), Margareta Gard (m) och Kerstin Ekman (fp) anser – under förutsättning av bifall till någon av reservationerna 1 eller 2 – att

dels den del av utskottets betänkande på s. 4 som börjar "Endast en" och slutar "motionsyrkandet avstyrks" bort lyda:

Utskottet har ovan anslutit sig till motion 2113 (fp) om att bostadsförbättringsprogrammet i den del det behandlas i detta betänkande bör avbrytas vid halvårsskiftet 1984 samt till motionerna 923 (m) och 1976 (m) såvitt däri förordas att bidrag till energibesparande åtgärder skall avvecklas fr. o. m. halvårsskiftet 1984. Det finns därför anledning att minska anslaget till energibesparande åtgärder. Enligt utskottets beräkning är en anslagsminskning om ca 100 milj. kr. för budgetåret 1984/85 därmed möjlig.

Vad utskottet nu föreslagit innebär till viss del en anslutning till den anslagsberäkning som gjorts i motion 1976 (m) yrkande 2.

dels utskottet under 4 bort hemställa

4. beträffande *anslag till energibesparande åtgärder* att riksdagen med anledning av vad i regeringsprotokollet och i motion 1983/84:1976 yrkande 2 föreslagits till *Bidrag till energibesparande åtgärder inom bostadsbeståndet* för budgetåret 1984/85 under elfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 400 000 000 kr.,

4 Anslag till information och utbildning m. m.

Rolf Dahlberg, Knut Billing, Bertil Danielsson och Margareta Gard (alla m) anser att

dels den del av utskottets betänkande på s. 6 som börjar "Riksdagens beslut" och slutar "behandlade anslaget" och

dels den del av utskottets betänkande på s. 6 som börjar "Med anledning" och slutar "motsvarande del" bort lyda:

Vid riksdagsbehandlingen i december 1983 om ett bostadsförbättringsprogram yrkades i partimotion (m) avslag på regeringens förslag (prop. 1983/84:40 bil. 9, BoU 11). I sammanhanget underställdes riksdagen förslag om medel för informations- och utbildningsinsatser avseende bostadsförbättringsprogrammet. Den inställning som i de ovan nämnda motionerna redovisats om att ett bostadsförbättringsprogram inte borde ha beslutats finner utskottet inte anledning frånträda. Programmet bör sålunda inte genomföras, och skäl saknas att beräkna medel för de särskilda informationsinsatserna för programmet.

Inte heller kan utskottet ställa sig bakom förslaget i budgetpropositionen om medel för besiktnings- och rådgivningsverksamheten inom energiområdet. Utskottet har självfallet ingen erinran mot att information och utbildning i energifrågor ges men anser att berörda myndigheter m. fl. bör finansiera verksamheten inom ramen för ordinarie resurser eller omprioritera mellan i sig angelägna arbetsuppgifter. I ett samhällsekonomiskt ansträngt läge måste alla möjligheter till besparingar tas till vara.

Vad utskottet nu anfört innebär en anslutning till vad i motion 1977 (m) yrkande 3 föreslagits om en avveckling av anslaget till Information och utbildning för genomförande av energisparprogrammet. Utskottets ställningstagande innebär en anslutning till vad i motion 1999 (c) yrkande 7 föreslagits om minskning av viss del av anslaget.

dels utskottet under 6 bort hemställa

6. beträffande *anslag till information och utbildning m. m.* att riksdagen med anledning av motionerna 1983/84:1977 yrkande 3 och 1983/84:1999 yrkande 7 avslår förslaget i regeringsprotokollet om anslag till *Information och utbildning m. m.* för budgetåret 1984/85,

5 *Anslag till information och utbildning m. m.*

Kjell A. Mattsson (c), Birgitta Hambræus (c) och Kerstin Ekman (fp) anser att

dels den del av utskottets betänkande på s. 6 som börjar "Riksdagens beslut" och slutar "behandlade anslaget" bort lyda:

Vid riksdagens behandling av ett bostadsförbättringsprogram i december 1983 (prop. 1983/84:40 bil. 9, BoU 11) föreslogs i motion (c) att medel inte skulle beräknas för särskilda informationsåtgärder för programmet. Vad i motionen anförts står fast. Inte heller finns tillräckliga skäl tillstyrka regeringens förslag i budgetpropositionen om den information och utbildning i övrigt som beräknats under det nu behandlade anslaget. Som framgår av motion 1999 (c) yrkande 7 är det både lämpligt och möjligt att minska anslaget med 18 355 000 kr. till 164 320 000 kr. Ett riksdagens bifall till detta förslag innebär att motion 1977 (m) yrkande 3 delvis tillgodosätts.

dels utskottet under 6 bort hemställa

6. beträffande *anslag till information och utbildning* att riksdagen med bifall till motion 1983/84:1999 yrkande 7 och med anledning av vad i regeringsprotokollet och i motion 1983/84:1977 yrkande 3 föreslagits till *Information och utbildning m. m.* för budgetåret 1984/85 under elfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 164 320 000 kr.,

6 *Samordning av viss utbildningsverksamhet (motiveringen)*

Kjell A. Mattsson (c), Rolf Dahlberg (m), Knut Billing (m), Bertil Danielsson (m), Birgitta Hambræus (c), Margareta Gard (m) och Kerstin Ekman (fp) anser – under förutsättning av bifall till någon av reservationerna 4 eller 5 – att

dels den del av utskottets betänkande på s. 7 som börjar "Enligt utskottets" och slutar "2006 (s) avstyrks" bort lyda:

Utskottet har ovan tillstyrkt motion 1976 (m) och 1999 (c) om att medel inte bör beräknas för utbildning m. m. avseende energisparverksamheten såvitt rör vissa utbildningsinsatser. Skäl saknas därför att tillstyrka vad i motion 2006 (s) anförts om samordning av utbildningsinsatserna såvitt vad i motionen föreslagits kan anses beröra budgetåret 1984/85.

7 Utformning av regler för direktverkande el

Kjell A. Mattsson (c), Birgitta Hambræus (c) och Torc Claeson (vpk) anser att

dels den del av utskottets betänkande på s. 8 som börjar "Civilutskottet har" och slutar "anses erforderlig" bort lyda:

Det finns anledning för riksdagen att mot bakgrund av vad i motionerna 1368 (vpk) yrkande 2 och 1985 (c) anförts hos regeringen aktualisera frågan om reglerna beträffande när direktverkande el skall få användas. Som framgår av motionerna ger de nu gällande reglerna alltför ringa energibesparing för att direktverkande el skall kunna accepteras.

Inför omprövningen av energisparprogrammet år 1985 finns därför goda skäl för riksdagen att ge sin anslutning till motionerna och genom ett tillkännagivande till regeringen hemställa att förslag föreläggs riksdagen om skärpta regler för när direktverkande el skall få installeras.

dels utskottet under 8 bort hemställa

8. beträffande *utformning av reglerna för direktverkande el* att riksdagen med anledning av motionerna 1983/84:1368 yrkande 2 och 1985 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anført,

8 Översyn av normer m. m. för användning av värmepumpar

Kjell A. Mattsson (c), Rolf Dahlberg (m), Knut Billing (m), Bertil Danielsson (m), Birgitta Hambræus (c), Margareta Gard (m) och Kerstin Ekman (fp) anser att

dels den del av utskottets betänkande på s. 8 som börjar "Enligt utskottets" och på s. 9 slutar "inom kommunerna" bort lyda:

De regler om tillståndsgivning m. m. avseende användning av värmepumpar som redovisats ovan får anses vara tillfyllest. Det finns inte anledning att genom ytterligare regler försvåra tillkomsten av värmepumpar. Resultatet av den forskning som pågår bl. a. med stöd från statens råd för byggnadsforskning bör för övrigt avvaktas. Mycket tyder på att de värmepumpar för vilka tillstånd m. m. f. n. inte krävs från miljösynpunkt får anses godtagbara.

Enligt utskottets uppfattning finns sålunda inte anledning att genom ytterligare regler försvåra att värmepumpar installeras. Tvärtom finns goda skäl att medverka till att kännedom sprids om värmepumpars goda miljöegenskaper. Denna senare fråga behandlar utskottet nedan.

Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motion 2004 (s).

dels utskottet under 9 bort hemställa

9. *beträffande översyn av normer m. m. för användning av värmepumpar* att riksdagen avslår motion 1983/84:2004,

